

AZ F₁ BÁRÁNYOK KORAI ELVÁLASZTÁSÁNAK VIZSGÁLATA

DR. PELLE EMIL*—DR. GAÁL MIHÁLY**

A bárányok korai elválasztását időben meghatározni nehéz, mivel a szakemberek eltérő korú bárányokat tekintenek korán választottaknak. A szovjet kutatók JUDIN, Ju. I. és BEVZ, A. C. (5) a bárányok korai elválasztását 1,5—2 hónapos (40—60 napos) korban javasolják. Megállapításaik alapján ebben a korban már a bárányok növényi eredetű takarmányokon is jól megélnek. JAGUSCH, K. T. — CLARK, V. R. — JAY, N. P. (4) tanulmányukban pedig már arról számolnak be, hogy a bárányokat 3—5 hetes (21—35 napos) korban is el lehet választani. Megállapítják, hogy a korán elválasztott bárányok zsenge lucernán jól megélnek. Eredményeik szerint az újjélandi intenzív báránynevelésnek ez a módszer lehet az alapja. HINKOVSKÍ, C. (2:) és munkatársai 25—30 napos korban választottak bárányokat. A bárányokkal „indító” kevetékeket etettek, mégis választás után 10 napig a bárányoknál növekedéscsökkenést tapasztaltak. RIGOTTE, Y. (9.) is arról számol be, hogy a korai bárányelválasztás jelentős veszteséggel járhat, ha a választás 30 napos kor vagy 10 kg élősúly alatt történik, ha a szoptatás időszakában a bárányok nem kaptak megfelelő takarmányt, ha az anyák egészségügyi állapota nem volt kielégítő. SPEDDING, C. R. — CHARLET, Y. C. (10) a bárányok korai elválasztását a születési súly megháromszorosódása után javasolják.

Az irodalmi beszámolók egy újabb csoportja a bárányok korai elválasztását egymástól eltérő fajtákkal és keresztezett bárányokkal vizsgálta. DESVIGNES, A. — CATTINVIDAL, P. — POLY, J. (1) négy éven át tartó vizsgálatokat végeztek a keresztezett bárányok elléskori, 30—70 napos és vágáskori élősúlyaik megállapítására. Biset és Préalpes du Sud anyákat kereszteztek Berrichon, Ile de France, Sauth down és Charmoise kosokkal. Megállapították, hogy a Berrichon és az Ile de France kosoktól származó bárányok 10—40 nappal korábban érték el a kívánt vágósúlyt, mint az egyéb keresztezettek. HOLTSMANN, W. B. — BERNARD, C. (3) oxford, suffolk és north country cheviot keresztezett utódokkal végzett vizsgálatok eredményeiről számoltak be és megállapították, hogy az aditív genetikai hatások alapján a suffolk jobb súlygyarapodást biztosít mint a másik két fajta. ERASMUS, L. S. (6.) a hizóbárány előállítás lehetőségét vizsgálta merinó anyák, német húsmerinó, dohne merinó, dorner, dorset horn és velük azonos fajtájú merinó kosokkal párosított utódok alapján. Megállapítják, hogy a négy húsfajta kosoktól származó utódok (keresztezett bárányok) nehezebbek voltak választáskor, — korábban érték el a kívánt hizlalási végsúlyt, és jobb volt a vágott árú minősége is, mint a kontroll

* Állattenyésztési Kutató Intézet — Herceghalom.

** Állattenyésztési kar Juhtenyésztési Kutató Állomás Hódmezővásárhely

1. TÁBLÁZAT

A 30—40 és 70 napos korban választott F bárányok súlygyarapodása

Megnevezés	n	Választási idő	Születési	30 napos	40 napos	70 napos	A hizlalás végén.
			élősúly/kg				
(MF×P) F ₁	10	30 napos	4,08	11,15	12,35	20,95	30,35
	13	40 napos	4,09	—	12,65	20,25	29,65
	15	70 napos	4,78	—	—	19,65	28,25
	38	átlagsúly	4,31	11,15	12,50	20,41	29,41
(MF×S) F ₁	13	30 napos	4,40	12,10	13,25	21,20	31,45
	11	40 napos	4,63	—	13,65	19,40	29,65
	15	70 napos	4,56	—	—	20,05	32,50
	39	átlagsúly	4,53	12,10	13,45	20,21	31,20
(MF×H) F ₁	10	30 napos	4,49	12,60	13,45	21,35	30,45
	12	40 napos	4,64	—	13,05	19,40	29,95
	14	70 napos	4,77	—	—	19,00	30,50
	36	átlagsúly	4,63	12,60	13,25	19,88	30,30

2. TÁBLÁZAT

Ivari különbség hatása a súlygyarapodásra

Mérlegelési idő	n	Kos		Jerke		A kos és a jerke-bárányok közötti élősúlykülönbség/kg
		Élősúly/kg	Napi súlygyarapodás g.	Élősúly/kg	Napi súlygyarapodás g.	
1971. III. 19.	55♂ 55♀	12,13	—	11,83	6	+0,30
1971. III. 29.	55♂ 55♀	13,06	93	12,96	113	+0,10
1971. IV. 13.	55♂ 55♀	15,31	150	15,26	153	+0,05
1971. V. 15.	55♂ 55♀	20,27	155	19,69	138	+0,58
1971. VI. 9.	55♂ 55♀	25,80	221	25,58	235	+0,22
1971. VI. 23.	55♂ 55♀	31,06	350	29,54	302	+1,52

merinó bárányoké, de az egyes húsfajta kosok hatásában különbség nem mutatkozott.

RAY, E.E. — SCMITH, S. L. (8.) Corriedale, Navajo, Romney és Linkoln keresztezésekből származó anyákat a testsúlyuk szerint csoportosították. Megállapítják, hogy az anyajuhok élősúlya kifejezetten befolyásolta a választási súlyt és kisebb mértékben a születési súlyt. Az anyajuhok 1 kg testsúlynövekedése a bárányok választási súlyának 0,1 kg-os növekedését eredményezte.

Az irodalmi beszámolókból megállapítható, hogy a keresztezésekből származó utódok, a tisztavérű ivedékoktól jobb eredményeket mutatnak, valamint a keresztezésben felhasznált fajták között is lehetnek különbségek.

Ezért a hústermelés érdekében hazánkban leginkább hasznosított fajtákat mi is vizsgálatba vontuk, annak megállapítása érdekében, hogy a választási időt, ill. választási súlyt a különböző húsfajtájú kosok miképpen módosítják.

A vizsgálatot 1971-ben, a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaságban magyar fésűsmerinó anyák húsfajta precoce, suffolk és hampshire kosok keresztezéséből származó F_1 bárányokkal végeztük.

A kísérlet beállításakor azonos időben született 45 magyar fésűsmerinó x precoce F_1 , 45 magyar fésűsmerinó x suffolk F_1 , 45 magyar fésűsmerinó x hampshire F_1 bárányt vontunk vizsgálatba. A kísérleti bárányokat egy különálló akolban 45—45 egyedszámú csoportokban helyeztük el.

Egy-egy kísérleti csoportba 15—15 precoce, suffolk, hampshire F_1 bárányt helyeztünk el. A vizsgált bárányok egy részét 30 napos korban, egy részét 40 napos korban és egy részét 70 napos korban választottuk el. A kísérleti csoportnak a takarmánya, ivóvize, gondozója stb. azonos volt.

A vizsgálat a hízobárányok 30 kg élősúly eléréséig tartott, amikor azok 121 naposak voltak. A kísérlet befejezésekor kényszervágás, elhullás, származás azonosíthatatlansága és a 10 kg alatt választott bárányok kizárása miatt: 38 magyar fésűsmerinó x precoce F_1 , 39 magyar fésűsmerinó x suffolk, F_1 , 36 magyar fésűsmerinó x hampshire F_1 bárányt értékesíthettünk.

A kísérlet eredményeit az 1. sz. táblázat adatai mutatják.

A kísérlet értékelése

Az 1. sz. táblázat adatai szerint a magyar fésűsmerinó x precoce F_1 bárányoknak volt a legalacsonyabb a születési (4,31 kg) és a vágáskori (29,41 kg) élősúlya. A magyar fésűsmerinó x suffolk F_1 bárányoknak a születési súlya (4,53 kg) a másik két fajta konstrukció között foglalt helyet, a vágáskori élősúlya pedig (31,20 kg) mindkét fajtakonstrukció eredményét megelőzte. A magyar fésűsmerinó x hampshire F_1 bárányok születési súlya 4,63 kg, a vágáskori élősúlya pedig 30,30 kg volt. A 121 nap alatt felvett súly a magyar fésűsmerinó x precoce F_1 bárányoknál 25,10 kg, a magyar fésűsmerinó x suffolk F_1 bárányoknál 26,67 kg, a magyar fésűsmerinó x hampshire F_1 bárányoknál pedig 25,67 kg volt. A vizsgálat adatai szerint a magyar fésűsmerinóhoz közelebb álló precoce és hampshire fajtakonstrukció között az élősúlyfelvételi különbség kisebb volt (0,57 kg), mint a suffolk fajtakonstrukciónak a másik két fajtahoz viszonyított (1,00, ill. 1,57 kg) súlyfelvételi különbsége.

A vizsgált három fajtakonstrukciónak a választási időre és a választási súlyra vonatkozó hatását a születési súly és a súlygyarapodás üteme határozza meg. A legalacsonyabb súllyal született magyar fésűsmerinó x precoce F_1 bárányok 30 napos korban sem érték el a magyar fésűsmerinó x suffolk F_1 és a magyar fésűsmerinó x

hampshire F_1 bányók élő súlyát. A magyar fésűsmerinó x suffolk F_1 bányók pedig 40 napos korban átvették vezető szerepüket. Ennek következményeként a csak élő súly (10 kg) alapján történő bányelvásztáskor előadódhat, hogy a bányókat túl korán (30 naposnál fiatalabb) választjuk. Ugyanakkor ismeretes, hogy a bányók választásakor a választási súly mellett a kornak is jelentőséget kell tulajdonítani, mivel a túl korai elválasztás hatását a bányók kompenzálni még képtelenek. A korai bányelvásztás ugyanis a választás utáni súlygyarapodás csökkenésével jár együtt (1., 2. sz. táblázat). A bányók elválasztásakor tehát úgy a kornak, mint a választási súlynak jelentőséget kell tulajdonítani.

A korán, 30 napos korban 10 kg élő súly felett választott bányóknál megnéztük még azt is, hogy az ivari különbségnek a súlygyarapodásra gyakorolt hatása milyen. Ennek érdekében a bányók mérlegelésekor a bányók ivarát is feljegyeztük. A kísérletben összesen 55 kos és 58 jerkebányó volt értékelhető. Az azonos kos és jerke egyedszám miatt az értékelésből a jerkebányók közül a fülszám növekedésének sorrendjében három egyedet kizártunk. Így az ivari különbség hatásának értékelésekor 55 kos és 55 jerkebányó élő súlyadatát vizsgáltuk meg. Az eredményeket a 2. sz. táblázatban foglaltuk össze.

A 2. sz. táblázat adataiból látható, hogy a kosbányók minden mérlegeléskor nehezebbek voltak. A bányók korosodásával a kos és a jerkebányók közötti élő súlykülönbség még fokozódott. A kísérlet végén a kosok 1,52 kg-al voltak nehezebbek, mint az azonos korú jerkebányók. A kos és a jerkebányók közötti élő súlykülönbség a mérlegelési idő szerint nagyfokú ingadozást mutatott, ami azzal magyarázható, hogy a vizsgálat üzemi körülmények között folyt és a mérlegelés eltérő időközönként történt.

Az F_1 bányók korai elválasztásának vizsgálata

Összefoglalás

A hasonállat előállító keresztezésből született bányók születési súlya, valamint a növekedési ütem is változott aszerint, hogy a keresztezésben milyen fajtákat használtunk. Ezért a különböző fajtakonstrukcióhoz tartozó bányókat élő súlyuk alapján korábban vagy később választjuk.

A szerzők ennek vizsgálata érdekében azonos napon született 38 magyar fésűsmerinó precece (MF x P) F_1 , 39 magyar fésűsmerinó x suffolk (MF x S) F_1 , 36 magyar fésűsmerinó x hampshire (MF x H) F_1 bányót állítottak kísérletbe.

A különböző fajtakonstrukcióhoz tartozó bányók között az élő súlygyarapodásban különbségeket lehet megállapítani. A kísérleti bányók élő súlyadatai alapján (121 napig tartó vizsgálatban) a MF x S F_1 bányók 1,57 kg-al jobb eredményt értek el, mint a MF x P F_1 bányók; 1,00 kg-al jobbat, mint a MF x H F_1 bányók. Az adatok értékelésekor az is megállapítható volt, hogy a kísérlet végén a kosbányók 1,52 kg-al voltak nehezebbek, mint az azonos korú jerkebányók.

A különböző fajtakonstrukciók közötti, valamint az eltérő ivarú bányók közötti súlykülönbség választáskor azonban nem volt olyan lényeges, hogy az a választási időt és súlyt lényegesen módosítsa.

A vizsgált fajtakonstrukcióhoz tartozó F_1 bányók tehát 30 napos korban 10 kg élő súly felett granulátum etetése mellett elválaszthatók.

IRODALOM

1. *Desvignes, A.—Cattin-Vidal, P.—Poly, J.*; Különböző peccenyebárányokat előállító ipari keresztezések értékének összehasonlítása. *Annls. Zootech.*, Paris. 1966. 15. köt. 1. sz. 47—66 p.
2. *Hinkouszki, C.—Paliev, m.—Sztobjanov, A.—Doncsev, P.—Petrov, P.*: A bárányok korai leválasztása induló keverékekkel és intenzív hizlalással. *Zsiv. Nauki, Szófia*, 1968. 5. évf. 1. sz. 3—17 p.
3. *Holtmann, W. B.—Bernard, C.*; Az általános kombinálódási adottság és a nevelőképesség hatása oxford, szuffolk és north country cheviot fajták bárányok növekedésére. *J. Anim.Sci.*, Albany 1969. 28. k. 1. sz. 21—35 p.
4. *Jagusch, K. T.—Clark, V. R.—Jayi N. P.*; 3—5 hetes korban választott bárányok termelése lucernaetetés mellett. *NZJ Agric. Res.*, Wellington, 1970. 13. k. 4. sz. 42—57 p.
5. *Judin, Ju. I.—Bezv, A. C.*; A bárányok felnevelése és hizlalása korai elválasztáskor. *Ovcevodstvo, Moszkva*, 1971. 17. k. 2. sz. 77—89 p.
6. *Erasmus, L. S.*; Hízóbárány előállítás merinó anyakkal. *FMG S. Afr. Johannesburg*, 1969, 45. k. 7. sz. 49—61 p.
7. *Pelle, E.*; Száraz takarmánykeverékre alapozott korai bárányelválasztás vizsgálata. *Állattenyésztés*, 1974. 5. sz. 85—92. p.
8. *Ray, E. E.—Smith, S. L.*; Az anyák testsúlyának hatása a bárányokra. *J. Anim. Sci.*, Albany, 1967. 25. k. 4. sz. 1172—1175. p.
9. *Rigotte, J.*; A bárányok korai leválasztása és hizlalásuk. *Rev. Élev.*, Paris, 1970. 27. k. 8—9. sz. 132—145. p.
10. *Spedding, C. R.—Charlet, J.*: A bárányok korai elválasztása. *Wrd. Rev. Anim. Prod.*, Roma, 1967. 3. k. 1. sz. 97—107. p.

STUDY OF CHE EARLY WEANING OF F₁ LAMBS

E. Pelle and M. Gaál

A study was made under operating conditions of the possibilities of early weaning, at the ages of 30, 40 and 70 days, of F₁ lambs of various constructions, born from Hungarian special merino ewes. It was found that F₁ lambs originating from various constructions can already be successfully weaned the age of 30 days, above a live-weight of 10 kg. When reared and fattened further, they display a favourable increase in weight as regards meat production. The early weaning promotes the possibility of renewed mating of the ewes in the interest of more frequent lambing.

E Pelle—M. Gaál

Die Verfasser haben unter betrieblichen Bedingungen die Möglichkeiten der frühen Abspänung der von „Magyar Merino fésűs“-Mutterschafen geborenen Lämmer F₁ verschiedener Konstruktion im Alter von 30, 40 und 70 Tagen studiert. Es zeigte sich, dass die aus verschiedenen Konstruktionen hervorgegangenen F₁-Lämmer im Alter von 30 Tagen bei einem Gewicht von über 10 kg bereits erfolgreich abgspänt werden können. Im weiteren Verlauf zeigen sie bei entsprechender Ernährung und Mästung zwecks Herstellung des Endprodukts im Interesse der Fleischproduktion eine günstige Gewichtszunahme.

Die frühe Abstillung wiederum begünstigt die Möglichkeit der erneuten Beschälung der Mutterschafe im Interesse einer gehäufteren Ablämmerung.

ИССЛЕДОВАНИЯ ПО РАННЕМУ ОТНЯТИЮ ЯГНЯТ F₁

Э. Пелле—М. Гаал

В производственных условиях авторы исследовали возможности раннего отнятия ягнят F₁ различной конструкции, полученных от маток породы венгерских камвольных мериносов, в возрасте 30—40 и 70 дней. Авторы установили, что ягнята F₁, происходящие из различной конструкции, при весе свыше 10 кг могут быть успешно отняты уже в возрасте 30 дней. При дальнейшем выращивании и откорме для производства конечного продукта — мяса — наблюдается благоприятное формирование прибавки живого веса. В то же время раннее отнятие ягнят даёт возможность быстрее нового покрытия, в интересах более частого приплода.